

A TÜBINGENI TEOLÓGUSOK LÁTOGATÁSA

Beszámoló a budapesti Római Katolikus Hittudományi Akadémia és a tübingeni egyetem Katolikus Teológiai Fakultása részvételével 1976. április 23—25-ig Budapesten tartott szimpozionról.

Elhangzott a Süddeutsche Rundfunk (Dél-német Rádió), Stuttgart műsorában.

A tübingeni egyetem Katolikus Teológiai Fakultásának és a budapesti Római Katolikus Hittudományi Akadémiának néhány tanára között már évek óta információs kapcsolat áll fenn. A budapesti Akadémia 1950-ig a budapesti Állami Egyetem egyik fakultása volt. Ettől az időponttól kezdve mint pápai jogú akadémia működik. A magyar állam pénzügyi támogatásban részesíti és elismeri az általa adott doktori címet.

1974 nyarán Nyíri professzor Budapestről vendéglátást tartott Tübingenben ezzel a címmel: „Egy felelős teológia kísérletei a mai Magyarországon”. Már akkor felvetődött egy 1976 nyarán Budapesten tartandó közös szimpozion gondolata. Ez a szimpozion most, 1976. április 23—25-e között Budapesten megrendezésre került ezzel a címmel: „Az istenprobléma, figyelembe véve az újkori valláskritikát”. A tübingeni egyetem Katolikus Teológiai Fakultásának tíz professzora vett részt rajta, közöttük Auer, Greinacher, Kasper, Küng és Neumann, magyar részről tizenegy teológiai tanár volt jelen, közöttük dr. Szennay András, aki egyidejűleg az Akadémia dékánja és a pannonhalmi bencés monostor főapátja, valamint dr. Gál Ferenc és dr. Nyíri Tamás.

Pénteken este bőséges alkalom nyílt rá, hogy az egyes szaktudományágak képviselői megvitassák szakmájuk sajátos teológiai problémáit és az egyes szaktárgyak különleges oktatási kérdéseit.

Szombaton reggel dr. Hans Küng tartott előadást ezzel a címmel: „Tételek az ateizmussal kapcsolatban”. Küng többek között kifejtette, hogy bár az istenhítnek a gyakorlatban kell igazolódnia, az istenhit igazságának kritériuma mégsem pusztán a gyakorlat. Hangsúlyozta, hogy az Isten problémája és az egyház problémája, Isten-értelmezésünk és az egyház reformja szoros vonatkozásban vannak egymással. A hit és az értelem összetartozik, nem lehet egyszerűen szétválasztani, de nem lehet egyszerűen azonosítani sem őket. Az új világkép Istenével kapcsolatos kérdés semmiképpen sem túlhaladott, ezt az Istent úgy kell értelmezni, mint transzcendens-immanens, mindent átfogó és mindent átjáró legvaló-

ságosabb valóságot az emberben és a világban, mint azt az Istent tehát, aki felelet lehet az elsődleges és végső értelmezésekkel, célkitűzésekkel, értékekkel, eszményekkel, normákkal, döntésekkel, magatartásokkal kapcsolatban felmerülő kérdésekre, a végső és elsődleges miért és minek, honnan és hová kérdésére, az az Isten tehát, aki a világ minden föltételezése középett mint a legföltétlenebb föltétlen egészen személyesen érint bennünket. A legjelentősebb ateisták Feuerbachtól és Marxtól Comte-ig és Freudig elegendő bizonyítékot soroltak fel ahhoz, hogy Isten létét kérdésessé tegyék, de nem elegendő ahhoz, hogy Isten nemlétét minden kérdésen fölüllállóvá tegyék. Ha Isten van, akkor Ő a felelet a valóság gyökeres kérdésességére. Azt azonban, hogy Isten létezik, nem lehet sem valamiféle bizonyíték kötelező ereje, sem a tiszta értelem belátása, sem pedig a gyakorlati értelem valamiféle erkölcsi posztulátuma, hanem csakis a bibliai tanúságtétel alapján elfogadni. Azt, hogy Isten van, végül is csak egy — magával a valósággal megalapozott — bizalommal lehet elfogadni: ezért beszélünk istenhítről.

Küng professzor referátumához hosszú és kimerítő vita kapcsolódott. Emellett újra meg újra felvetődött a bizalom kérdése az Isten-kérdéssel kapcsolatban, mintegy a beszélgetés középpontjaként: miként lehet erre a bizalomra szert tenni? Milyen feltételeknek kell teljesedniök, hogy ez a bizalom létrejöhön? Vajon az olyan ember, aki ilyen bizalmat sohasem tapasztalt, képtelen-e arra, hogy Istenben higgyen? Vajon az ilyenfajta bizalom nem feltétele-e egyáltalában mindenfajta emberek közötti kommunikációnak? Vajon nem tesz-e az ateista is állandóan bizonyosságot a bizalomról, amikor értelmesen és emberi módon cselekszik és él?

A megbeszélés során világossá vált, hogy a magyarországi és a német szövetségi köztársasági egyházi élet nagyon különböző helyzetének ellenére, azok a kérdések, amelyek az Isten-problematika szempontjából az egyházi gyakorlatban adódnak, legbelsőbb magjukban azonosak; az olyan kérdések például, vajon a mai egyházi gyakorlat milyen mértékben akadály vagy lehetőség arra, hogy valaki elmélyült istenhitre jusson; hogyan közvetíthető a mai felnőtt ember számára az istenhit és hogyan adható tovább ez az istenhit az utánunk következő nemzedéknek. A német professzorok mindegyikétől azt tanulhatták meg magyar kollégáiktól, milyen mélységgel vetődik fel az Isten-problematika egy szocialista társadalomban és hogy milyen kérdésekkel kell az egyházi gyakorlatnak is, az egyház teológiájának is naponta szembenéznie. Talán

lehetővé vált, hogy a magyar kollégák néhány utalást kapjanak arra nézve, miképpen lehet a XIX. és XX. század újkori valláskritikájával intellektuális becsületességgel szembenézni, tanulni tőle és elméletileg megbírkózni vele.

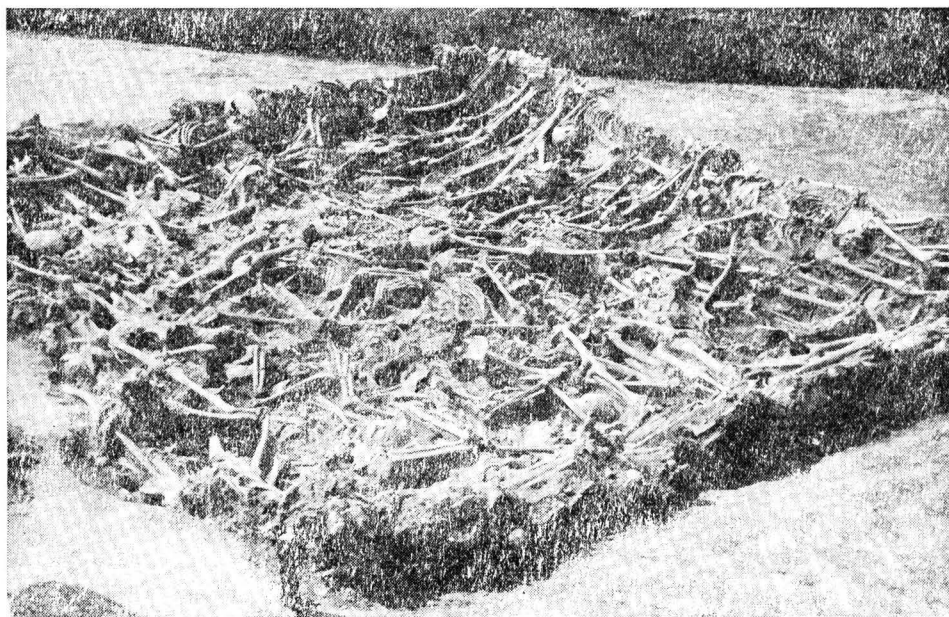
Szombaton délután a beszélgetés a panonnhalmi bencés kolostorban folytatódott. Itt alkalom nyílt arra is, hogy ezt a keréken ezeréves kolostort megtekintsük és a szerzetesekkel elbeszélgessünk.

Szombaton este közös beszélgetésre került sor dr. Várkonyi Imre kanonokkal, a Katolikus Akció igazgatójával, aki egyben tagja a parlamentnek és kiadója a *Teológia* című negyedévi folyóiratnak (példányszáma 4000), a *Vigilia* című havi folyóiratnak (példányszáma 11.500) és az *Új Ember* című hetilapnak (példányszáma

76.000). Itt mindenekeelőtt a katolikus lapkiadás, valamint a magyar állam és az egyház viszonyával kapcsolatos kérdések kerültek szóba. Befejezőként a szimpozion résztvevői, valamint a Hittudományi Akadémia teológus hallgatói vasárnap délelőtt közös istentiszteleten vettek részt.

Tervbe vették, hogy a Budapest és Tübingen közötti kapcsolatokat a jövőben is ápolják. Szennay András professzor 1976 őszen valószínűleg vendéglőadást tart majd Tübingenben. Ezenkívül a budapesti Hittudományi Akadémia képviselőjét meghívták a tübingeni egyetem 500 éves fennállása alkalmából 1977 őszen tartandó jubileumi ünnepekre. Tervbe vették továbbá egy újabb szimpozion megtartását Tübingenben 1978-ban.

Norbert Greinacher

Az újonnan feltárt mohácsi tömegsír.
(Emlékező cikkeink az 505—525. oldalakon)